

۱. چه عواملی به انسان کمک کرد تا بر سختی‌ها پیروز شود؟ یا (نعمت‌هایی که خداوند در مقایسه با بقیه جانوران به انسان‌ها داده است چه بوده‌اند؟)
۲. انسان‌ها در گذشته‌های دور چه چیزهایی می‌خوردند؟
۳. نقاشی‌های روی دیوار غارهای قدیمی، نشان‌دهنده‌ی چیست؟
۴. چند نمونه از ابزارهایی که انسان در گذشته ساخته است، توضیح دهید.
۵. جنس اولین ابزار انسان‌ها از چه بود؟
۶. انسان‌ها چگونه آتش را کشف کردند؟ کشف چه چیزی تغییرات زیادی را در زندگی انسان به وجود آورد؟
۷. انسان‌ها در گذشته چگونه کشاورزی را آموختند؟
۸. اولین روستاها چگونه به وجود آمدند؟
۹. کشاورزی چگونه باعث یکجانشینی شد؟

درس نخستین روستاها چگونه به وجود آمدند؟

آیا تا به حال به این موضوع فکر کرده‌اید که زندگی مردم در گذشته‌های دور چگونه بوده و با زندگی امروزی چه تفاوت‌هایی داشته است؟

امروزه از روی آثاری که از هزاران سال پیش به‌جا مانده است، می‌توان فهمید که انسان‌ها در گذشته‌های دور وسایل و ابزارهای انسان امروز را نداشتند و به همین دلیل، در زندگی با مشکلات زیادی روبه‌رو بودند. با این حال، آنها توانستند بر مشکلات غلبه کنند؛ زیرا خداوند به انسان‌ها در مقایسه با بقیه‌ی جانوران نعمت‌های بزرگی عطا کرده است. او به انسان‌ها عقل داده است تا بتوانند راه‌هایی برای مشکلات خود پیدا کنند. خداوند انسان‌ها را با دست‌هایی توانا آفریده است. همچنین پیامبران را فرستاده است تا راه و رسم زندگی بهتر را به آنها بیاموزند. انسان‌ها هم به تدریج، با استفاده از نیروی تفکر و به کمک دست‌هایشان یاد گرفتند وسایلی بسازند و نیازهای خود را برطرف کنند.

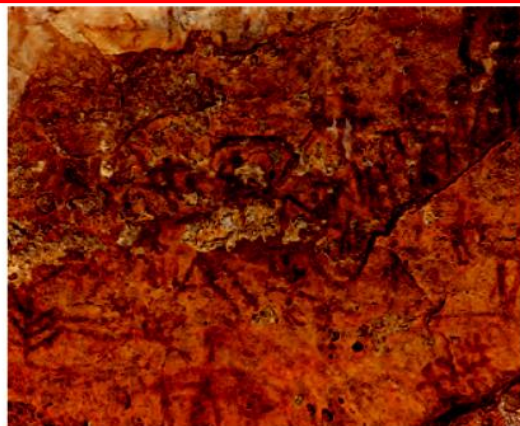
گردآوری خوراک و شکار

شاید یکی از مشکلات انسان‌ها در گذشته‌های بسیار دور، فراهم کردن غذا بوده است. آنها از صبح تا شب به جست‌وجوی غذا می‌پرداختند و میوه‌ی درختان، ریشه و برگ گیاهان و تخم پرندگان را جمع‌آوری می‌کردند و می‌خوردند. جمع‌آوری غذا برای انسان کار سختی بود. او همچنین برای اینکه از حمله‌ی حیوانات در امان بماند، به غارها پناه می‌برد.

نقاشی‌های به‌جا مانده روی دیوار غارهای قدیمی یا تخته سنگ‌ها نشان می‌دهد که شکار در تأمین غذای انسان‌ها در آن دوره نقش مهمی داشته است.

تصویر نقاشی از داخل غار لاسکو در فرانسه، عده‌ای معتقدند که این نقاشی‌ها مربوط به ۱۳۰۰۰ سال پیش است.

تصویر نقاشی بر روی صخره، میرملاس، کوه‌دشت استان لرستان، ایران

اولین ابزارهای انسان، بیشتر سنگی بودند. او در ابتدا از سنگ، شاخه‌ی درختان و استخوان حیوانات برای کندن زمین، پیدا کردن ریشه‌ی گیاهان و دوخت و دوز استفاده می‌کرد. با گذشت زمان، انسان‌ها ابزارهای بهتری ساختند؛ برای مثال، با بستن تکه‌ای چوب به یک سنگ لبه‌تیز، تیر و نیزه درست کردند. آنها با استفاده از این ابزارها توانستند بهتر از گذشته نیازهای خود را برطرف کنند.

▲ نمونه‌هایی از ابزارهای سنگی که انسان‌ها برای شکار درست کرده بودند.

شاید در گذشته‌های دور، انسان‌ها متوجه آتشی که در اثر رعد و برق به وجود می‌آمد، شدند و بعدها بی‌برند که با به هم زدن بعضی سنگ‌ها می‌توانند آتش درست کنند. کشف آتش تغییرات زیادی در زندگی انسان به وجود آورد.

۱. الف) چون جانوران مانند انسان‌ها قدرت تفکر، عقل و شعور ندارند که به وسیله آن پیشرفت کنند و تغییر کنند. آنها تمام کارها را به صورت غریزی انجام می‌دهند به همین دلیل تغییر نکرده‌اند.

ب) زنبور عسل هزاران سال است که به همین صورت لانه می‌سازد. پرستو هم خانه‌ی خود را همیشه به همین شکل می‌سازد.
۲. کشف آتش باعث تغییرات زیادی در نحوه‌ی زندگی انسان‌ها شد. آنها فهمیدند که می‌توانند از آتش برای بالا بردن کیفیت زندگی خود استفاده کنند مثلاً در موارد زیر:

فعالیت

۱- فکر کنید و پاسخ دهید.

الف- هزاران سال است که جانورانی مانند مورچه‌ها و پرندگان، خانه‌ی خود را به همان شیوه‌ی همیشگی می‌سازند و هیچ تغییری در خانه‌های آنها به وجود نیامده است. چرا؟

ب- آیا می‌توانید درباره‌ی تغییر نکردن شیوه‌ی زندگی حیوانات مثال‌های دیگری بزنید؟
۲- گفت‌وگو کنید.

الف- چرا کشف آتش زندگی انسان را تغییر داد؟ کشف آتش در هریک از این موارد چه تأثیری گذاشت؟
غذا می‌تواند غذاها را بپزد.

مسکن می‌تواند خانه خود را گرم نگه دارد و آن را روشن کند.

امنیت می‌تواند از خودش در برابر حمله حیوانات وحشی دفاع کند.

ابزار و وسایل می‌تواند ظروف سفالی بسازد و فلزات را ذوب کند

ب- اگر در زندگی امروز ما آتش وجود نداشته باشد، چه مشکلاتی به وجود می‌آید؟

خیلی از وسایلی که با انرژی گرمایی کار می‌کنند از کار می‌افتند و نمی‌توانیم خانه‌هایمان را گرم کنیم و.....

کشاورزی و اهلی کردن حیوانات

انسان‌ها به تدریج حیواناتی مانند گوسفند، بز، گاو و بعضی پرندگان را اهلی

کردند. آنها می‌دیدند که وقتی دانه‌ای در جایی به زمین می‌افتد، پس از مدتی در آنجا گیاهی سبز می‌شود. بنابراین، دانه‌هایی چون گندم و جو را کاشتند و به تدریج، کشاورزی را آموختند.

کشاورزی هم مانند کشف آتش زندگی انسان را تغییر داد. پیش از آن، انسان‌ها مجبور بودند برای به دست آوردن غذا از جایی به جای دیگر بروند اما با رواج کشاورزی، مردم در کنار رودها و چشمه‌ها برای خود خانه‌های دائمی ساختند و در یکجا ساکن شدند.

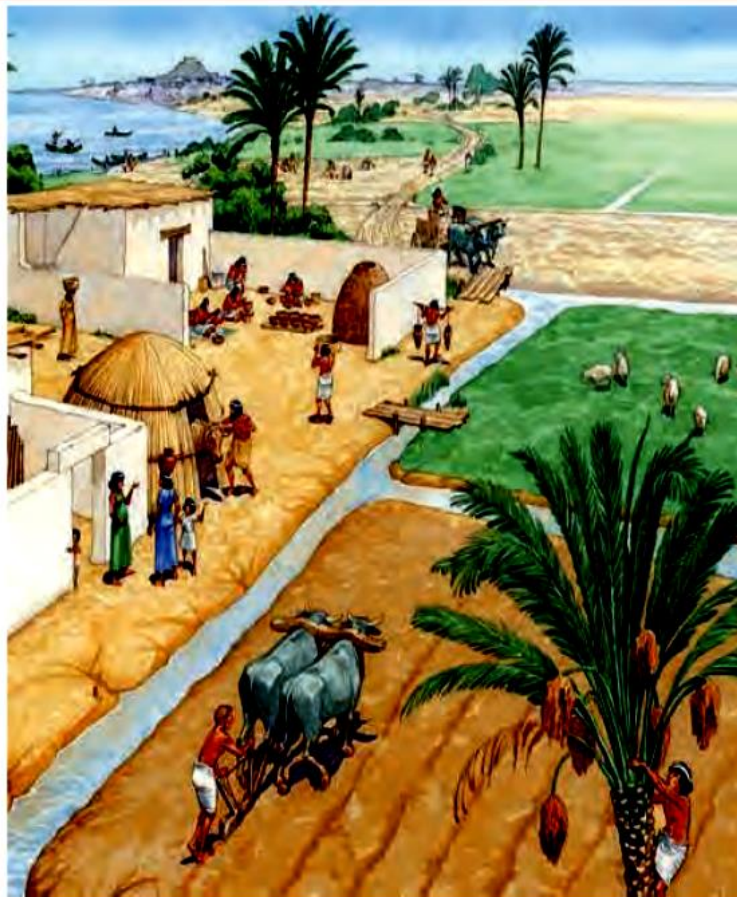

ابزارهای سنگی اولیه برای کشاورزی و آرد کردن گندم و جو

پیدایش روستاها

انسان‌ها می‌دانستند که آنچه در زمین‌های کشاورزی کاشته‌اند، به مراقبت نیاز دارد. پس، به تدریج در کنار زمین‌هایشان ساکن شدند. اما مراقبت از کشتزارها و انجام دادن کار کشاورزی به تنهایی ممکن نبود. در نتیجه، خانه‌هایشان را در کنار یکدیگر ساختند و زندگی یکجانشینی را آغاز کردند. به این ترتیب، اولین روستاها به وجود آمدند.

مطالعات صفحه به صفحه؛ طراح: سمیرا ابوالقاسمی

فعالیت

- ۱- چرا اولین روستاهای پرجمعیت در کنار رودها پدید آمدند؟
- ۲- اهلی کردن حیوانات برای انسان چه فایده‌هایی داشت؟ چهار فایده را بیان کنید.

۱. چون انسان‌ها برای کشاورزی به آب نیاز داشتند.

۲. تامین مواد غذایی - رفتن به شکار - حمل بار و وسایل - شخم زدن زمین